

Чік М. Ю.,
к.е.н., доцент,
доцент кафедри обліку, контролю,
аналізу та оподаткування,
Львівський торговельно-економічний університет
(м. Львів)

ФОРМУВАННЯ СОБІВАРТОСТІ ПОСЛУГ У СИСТЕМІ ОБЛІКУ: ТЕОРЕТИЧНИЙ АСПЕКТ

Питання формування собівартості послуг завжди було проблемним і актуальним. Адже будь-яка послуга має свою собівартість незалежно від того, чи є основною діяльністю підприємства надання послуг (консалтингові компанії, ІТ-компанії, медійні компанії), чи надання послуг є супутнім основному виду діяльності (операційна оренда, компенсація вартості комунальних послуг). Неформування собівартості в будь-якому випадку спотворює структуру витрат підприємства і призводить до неправильної їх класифікації. Наприклад, неформування собівартості під надані послуги з оренди частини приміщення призводить, як правило, до завищення адміністративних витрат і заниження інших операційних витрат, що є підставою для виключення неправильно класифікованих витрат з об'єкта оподаткування податком на прибуток підприємств.

Собівартість як частина вартості є важливою складовою ціни послуги. Іншу частину ціни складають: чистий дохід підприємства (прибуток) та податок на додану вартість. Між собівартістю послуг та ціною існує нерозривний зв'язок: собівартість, яка є основою для формування ціни, є важливим чинником для зниження ціни на послугу.

Раціональне калькулювання собівартості послуг можливе лише за правильного вибору методів обліку витрат із урахуванням організаційно-технологічних особливостей діяльності. Проте недосконалість визначення собівартості послуг спричиняє втрату частини інформації, змісту та призначення, викривлення суті, зниження достовірності, унеможливлення дослідження та управління.

Загальноприйнятої класифікації методів обліку витрат і калькулювання собівартості послуг в економічній літературі не розроблено. Більшість авторів наводять власні класифікації методів обліку витрат і калькулювання собівартості послуг. В основі цих класифікацій лежать такі ознаки, як спосіб групування витрат за об'єктами обліку, ступінь оперативності контролю витрат (поточний контроль, щоденний контроль витрат за нормами чи за кінцевим результатом діяльності).

Ми вважаємо науково правильним термін “методи обліку витрат і калькулювання собівартості послуг”, оскільки це пов'язані етапи у процесі підприємств, а саме при формуванні собівартості послуг, позаяк метод обліку

витрат є відображенням витрат у бухгалтерському обліку, а згодом перенесення їх на відповідні статті калькуляції для визначення собівартості послуг. Вибір методу калькулювання зобов'язує дотримуватись певних моментів, а саме: визначення об'єкту калькулювання (обліку витрат); необхідність розподілу непрямих витрат між об'єктами калькулювання; порядок розробки норм і нормативів витрат; періодичність калькулювання собівартості послуг.

Щирська О. В.,

к.е.н., доцент

кафедри аудиту і підприємництва
Національна академія статистики,
обліку та аудиту
(м.Київ)

ЕЛЕМЕНТИ КОНТРОЛІНГУ В УМОВАХ АНТИКРИЗОВОГО УПРАВЛІННЯ

Світова економічна криза, мінливість економічного середовища обумовлюють негативний вплив та дестабілізацію процесу господарювання для кожного суб'єкта в Україні зокрема. Такі умови потребують особливої уваги кожного підприємства до забезпечення якісної системи управління за рахунок узгодженості та оптимізації контролю, аналізу і стратегічного прогнозування факторів ризику діяльності. Розв'язання питань мінімізації ризиків діяльності необхідно вирішувати на рівні стратегічного планування та налагодження системи оперативного інформаційного забезпечення – контролінгу.

Питанням систематизації управління бізнес-процесами присвячені дослідження провідних науковців різних країн. Теоретичні і організаційні питання розглянуто в працях Ю. Вебера, А. Дайле, Е. Майєра, К. Серфлінга, У. Шеффера, також провідні фахівці-економісти України досліджували питання імплементації закордонного досвіду застосування контролінгу, зокрема: І. Балабанов, О. Благодатний, М. Білуха, Р. Бруханський, С. Голов, В. Івашкевич, М. Корінько, О. Максименко, В. Пантелеєв, М. Пушкар, В. Савчук, В. Сопко, М. Чумаченко, Г. Уварова та інші.

Виникненню та інтеграції контролінгу в Україні передувало впровадження поняття «управлінський облік», застосування якого певною мірою виправдалось на етапі становлення ринкових відносин. Із розвитком бізнесу, виникненням ризиків кризової економіки процеси управління потребують удосконалення за рахунок підвищення ролі контролю інформаційного забезпечення та координації процесів обліку, аналізу, прогнозування.

Контролінг – це технологія системного управління діяльністю підприємства, що інтегрує, координує та спрямовує діяльність усіх його